

niet, toch tempert Hij in ieder geval haar straf en stuit ook zelf de zonde in haar voortgang en maakt de gansche ontwikkeling van de wereld mogelijk.

Samenvattend kunnen we dus zeggen, dat in deze conceptie als het ware twee genadestroomen zich voortbewegen naar de gevallen wereld. In den eenen lichtbundel staan de uitverkorenen. Zij staan in het witte licht van Gods bijzondere genade, dat over Jezus Christus als het vleeschgeworden Woord naar hen afvloeit. Maar daarnaast ontspringt aan Gods eeuwig Wezen een tweede genadestroom, een andere lichtbundel, die niet afvloeit over Jezus Christus als het vleeschgeworden Woord van God, maar over Hem als eeuwige Logos, als Scheppingsmiddelaar. In dit schemerlicht worden alle menschen gedompeld, de één meer, de ander minder, in de eene periode van de geschiedenis ook weer sterker dan in de andere, maar tot den jongsten dag toe de zonde stuitend en de straf op de zonde temperend.

Vóór wij nu de laatste consequentie uit het belooft van Kuyper in het oog vatten, nl. in hoeverre deze dubbele genadestroom zijn eenheid vindt in het eeuwig Wezen Gods, willen we eerst nog op een ander onderdeel van zijn gedachtegang letten.

Want met hetgeen we tot nu toe van zijn conceptie hebben geschreven, is bij lange na nog het laatste woord niet gesproken.

We hebben tot nu toe vooral den nadruk op gelegd, dat de gemeene gratie de werking van de zonde en van haar gevolgen stuit. Maar Kuyper heeft de werking van de gemeene gratie terminologisch nader trachten te bepalen. Hij kiest, om haar werking aan te duiden een tweetal termen, die op zichzelf reeds duidelijk uitdrukken, hetgeen Kuyper er mede zegt en wil.

Allereerst spreekt hij van een *constante* werking van de gemeene gratie. Daarmee wil hij zeggen, dat deze werking van de gemeene gratie alle eeuwen door op hetzelfde peil blijft. Hij zegt: „In hoofdzaak blijft deze werking der „Gemeene Gratie“ toch constant alle eeuwen door en onder alle volken“. De werking van de gemeene gratie moge in verschillende perioden van de geschiedenis nogal verschillen, in het algemeen is er een constante werking, die telkens weer bij ieder mensch de werking van de zonde en haar gevolgen in het menschenleven stuit.

Kuyper, die geniaal was in het bedenken en stemmen van bepaalde termen, had echter nog een pijl op zijn boog. Met de constante werking van de gemeene gratie had hij haar werkingskracht nog niet voldoende beschreven. Er is aan deze genade ook een andere zijde. Daarvoor koos hij den suggestieven term van *progressieve* werking. Deze genadekracht blijft niet beperkt tot het stuiten van de zonde en haar gevolgen, maar ze heeft een stuwende werking, welke de door de constante werking in stand gehouden wereld verder tot ontwikkeling brengt. Zij doet de wereld zich ontplooiën tot het door God gestelde telos.

In deze progressieve werking nu deelen alle volkeren en alle menschen. „Ze is er op gericht“, zegt Kuyper zelf, „om ons menschelijk leven en het leven der gansche wereld een zeker proces te doen doorloopen, zich steeds voller en rijker te doen ontwikkelen, en het van minder tot meerder te brengen, en die dan eerst een einde nemen kan en zal, als dat proces ten einde toe is afgeloopen“. Van deze werking kan gezegd worden, dat God, „onder gestadigen vooruitgang, het menschelijk leven steeds overvloediger tegen het lijden wapent, en innerlijk tot rijker en voller ontplooiing brengt“³⁶⁾.

Op dit punt nu voegt Kuyper een nieuw Schriftgeven in in het geheel van zijn conceptie en laat hij dit doorloopen een belangrijke rol spelen. Ik denk hier aan het z.g. Noachietisch verbond. Voor zijn ganschen gedachtegang is dit verbond van het grootste belang. Vanaf het oogenblik, dat God dit verbond geopenbaard heeft, begint, volgens hem, de gemeene gratie met kracht te werken. Vooral haar progressieve werking wordt dan eerst recht openbaar. Nu God de goddeloosheid der eerste wereld door den zondvloed heeft weggevaagd, wordt pas recht een geordend menschelijk leven op aarde mogelijk en zijn de voorwaarden voor een voortgaande ontwikkeling van de cultuur gegeven. Kuyper staat lang stil bij de gevolgen, welke de zondvloed en het toen gesloten verbond met Noach voor de menscheit hebben gehad, en hij concludeert tenslotte: „Zoo openbaart zich metterdaad in de veranderende orde van zaken die na den zondvloed intrad, een alles omvattende, heel de historie beheerschende, de voor onze toekomst beslissende, en tot in de verste toekomst zich uitstrekkende daad van algemeene genade of gemeene gratie, die dankbaar moet worden aanvaard, waarmee bij onze belijdenis te rekenen, en waaruit onze levensbeschouwing van het leven en van heel den toestand der wereld op te maken is“³⁷⁾.

Het Noachietisch verbond is ook hierom zoo belangrijk, omdat Kuyper daarbij de overheid door God ziet ingesteld. Wel waren er voor den zondvloed reeds aanwijzingen van een begin van overheidsmacht. Maar vooral na den zondvloed ziet Kuyper de overheid door God ingesteld worden. Hij zoekt dat moment met name

in de woorden, die God dan spreekt: wie des menschen bloed vergiet, zijn bloed zal door den mensch vergoten worden. Gen. 9:6. Hij ziet daarin een treffende bevestiging van hetgeen reeds vóór den zondvloed hier en daar zich openbaarde. Maar van nu af aan zullen de overheden regeren bij de gratie Gods. Deze laatste uitdrukking nu beteekent niet anders, dan dat, in het geheel van deze conceptie gezien, de overheden regeren bij de gratie van den God der algemeene genade. S. J. Ridderbos constateert dit uitdrukkelijk. Hij haalt de woorden van Kuyper letterlijk aan, als deze schrijft: „Gratie“ doelt hier op de algemeene genade, en „beteekent ook in deze uitdrukking de genadige beschikking Gods, waardoor Hij in den chaos der zondige wereld orde schep en de doorbrekende verwoesting der zonde stuitte“³⁸⁾.

Hier stuiten wij dus op een belangrijk onderdeel van Kuyper's gemeene-gratie-leer. Deze fundeering van de overheid in het z.g. Noachietisch verbond geeft hem nu gelegenheid de verhouding van Kerk en Staat nader af te bakenen. Ik geloof, dat wij niet al te zeer mistasten, wanneer wij poneeren, dat Kuyper heel zijn geniale conceptie niet het minst heeft opgezet om de verhouding van Kerk en Staat theoretisch te kunnen afgrenzen. Het is alsof hij zich in zijn boeken voorthaast naar dat punt. In het eerste gedeelte van zijn drie boeken legt hij a.h.w. het fundament voor zijn politieke visie; in het tweede werkt hij dit fundament breder uit en grenst het naar verschillende zijden af om dan eindelijk in het derde deel zijn breede uiteenzetting te geven over de verhouding van Kerk en Staat.

Alles wat wij tot nu toe geschreven hebben, krijgt hier dan ook zijn praktische toespitsing. Nu komt de politiek in het gezichtsveld, het optreden van de belijders van Jezus Christus voor de overheden en hun belijden van Gods Naam, wanneer zij zelf tot het overheidsambt worden geroepen. En Kuyper, door Romein eens de klokkenist der kleine luyden genoemd, had voor alle dingen noodig een theoretische fundeering voor het politieke optreden van zichzelf en de zijnen. Zeker, de gemeene-gratie-leer is ook van belang voor wetenschap en kunst, voor het onderwijs en voor het sociale leven. Maar onmiskenbaar heeft ze vooral een politiek accent. Kuyper laat dat trouwens zelf zien aan de proporties van zijn eigen boek. Bijna het gehele derde deel is gewijd aan de verhouding van Kerk en Staat, en dat heeft zijn reden. R. H. BREMMER.

³⁶⁾ S. J. Ridderbos, a.h.w., pag. 41.

UIT DE SCHRIFT

De kerk in de waarheid geheiligd (I)

Heilig ze in Uw waarheid; Uw Woord is de waarheid.

Gelijkerwijs Gij Mij gezonden hebt in de wereld, alzoo heb Ik hen ook in de wereld gezonden.

En Ik heilig Mijzelf voor hen, opdat ook zij geheiligd mogen zijn in waarheid.

Johannes 17:17-19.

Het is in dezen tijd, waarin het woord „oecumeniciteit“ door schier ieder lid der Kerk wordt verstaan, dat het gebed van onzen Heiland, dat bekend staat als het Hoogepriesterlijke, bijzonder opgeld doet. En dat is wel eenigermate te verklaren; er blijkt immers uit dat bekende gebed in Joh. 17 hoezeer de eenheid der Kerk onzen Heiland ter harte gaat. Hij brengt haar niet minder dan vijf maal achtereenvolgens daarin ter sprake.

Toch is de conclusie, daaruit getrokken, als zou dit gebed voor ons gebod zijn om in den weg van samenspreking tusschen de verschillende instituten, die zich als kerk presenteren, die eenheid trachten te bewerkstelligen, niet overeenkomstig de waarheid, ons in dit gebed geopenbaard.

Er is terecht op gewezen, dat onze Heere Christus het gebed niet heeft misbruikt om zijdelings en bedektelijk Zijn apostelen de les te lezen. Niet om in den vorm van een gebed, en nog wel van een voorbede, Zijn apostelen op te dragen toch vóór alles voor de eenheid der Kerk zorg te dragen is het, dat Hij Zijn begeerte-in-dezen aan den Vader voor hun ooren kenbaar maakt.

Maar Hij maakt deze begeerte den Vader kenbaar om die eenheid der Kerk van den Vader te ontvangen, te ontvangen als Zijn Verbondsrecht, door Hem verworven in den weg van Zijn één-zijn met den Vader in de betooning van Zijn Middelaarsgehoorzaamheid, op grond waarvan Hij wist, dat de Vader Hem altijd hoort (11:42). En Hij maakt haar kenbaar voor de ooren der apostelen, opdat zij de eenheid der Kerk zich van den Vader gegarandeerd zouden weten op grond van Zijn verhoorde gebed.

En het is dus in de geloovige aanvaarding van het Woord van onzen Heiland, dat de Vader Hem altijd hoort, dat wij in Zijn gebed niet beluisteren een gebod voor ons om de eenheid der Kerk te bewerkstelligen,

in welken weg dan ook, maar de waarheid, dat de ééne Kerk er is. De eenheid van de Woord-getrouwe Kerk met de apostelen, en in hen met Christus Jezus en met den Vader.

Waarom wij ook belijden te gelooven met art. 29 onzer Nederl. Geloofsbelijdenis, niet, dat de ware Kerk met alle sekten, die in de wereld zijn, en zich met den naam der Kerk bedekken, moet gaan samenspreken, om te trachten met hen tot vereeniging te komen, maar dat iedere geloovige de roeping heeft van Godswege om naarstiglijk en met goede voorzichtigheid, uit het Woord Gods te onderscheiden, welke de ware Kerk zij, om zich daarbij te voegen, zich afscheidende van degenen, die niet van de Kerk zijn.

De eenheid der Kerk is geen opgave voor ons, gelijk men thans in den Wereldraad van kerken heenwerkt naar de z.g.n. Wereldkerk, maar die eenheid der Kerk is een gave Gods op het gebed van Christus, één van Zijn verworven heilsgoederen.

En het is niet anders dan de schuldige plicht van iederen geloovigen jegens God den HEERE, om — van wat staat of kwaliteit hij ook moge zijn — zich niet op zichzelf te houden, om op eigen persoon te staan, het Kerkvraagstuk bagateliseerende, maar zichzelf te voegen bij de ééne Kerk en zich met haar te vereenigen.

En wanneer gevraagd wordt, waar men die ééne Kerk vinden kan, dan belijden wij met datzelfde art. 29, dat de Schriftgeloovigen haar adres aan de hand van de merkteekenen der Kerk lichtelijk ontdekken kan. Welke merkteekenen echter bij de krampachtige pogingen om alle sekten, die zich met den naam der Kerk bedekken, tot één Kerk samen te smelten, vanzelfsprekend in het gedrang komen.

En het is opmerkelijk, dat men onder hen, die van ons gingen, achter die merkteekenen een vraagteken hoorde stellen, als waren zij niet in Gods Woord gefundeerd. Hetgeen te bewijzen echter, gelijk art. 31 der Kerkenordening hen verplichtte, zij nalatig bleven te doen!

Opmerkelijk ook, dat men in het Hoogepriesterlijke gebed van onzen Heiland alleen maar beluistert Zijn begeerte naar de eenheid van Zijn Kerk en al te weinig oor heeft voor Zijn gebed om de heiliging van Zijn Kerk in de waarheid, d.i. Gods Woord.

Het is dan voor het gebed van onzen Heere Christus om de heiliging van Zijn Kerk in de waarheid, dat wij de twee weken, welke ons nog van Pinksteren scheiden, Uw aandacht vragen.

Wij beginnen dan met vers 18, waarin wij beluisteren de drangreden tot dit gebed. „Gelijkerwijs Gij Mij in de wereld gezonden hebt, alzoo heb Ik ook hen in de wereld gezonden“.

Het is in de eerste plaats een voorbede voor Zijn twaalf apostelen, uitgenomen Judas, de zoon der verderfenis. Hen wist Hij Zich van den Vader gegeven, opdat zij Zijn getuigen zouden zijn. En al had de officiële uitzending nog wel niet plaats gehad, maar zou deze eerst geschieden na Zijn opstanding en vóór Zijn hemelvaart, zij lag toch in principe reeds in hun verkiezing en roeping besloten.

Dat handjevol mannen zou straks de wereld moeten ingaan met de prediking van het Koninkrijk der hemelen. Het zou zich niet in knussen discipelenkring uit de wereld mogen terugtrekken, maar wist zich juist de wereld als zijn arbeidsterrein aangewezen.

Op hun zending in de wereld valt hier dan ook alle nadruk. Daarvan is het, dat ook de vergelijking spreekt, welke de Heiland maakt tusschen Zijn zending door den Vader en die van de apostelen door Hemzelf.

Er is toch geen sprake van, dat de apostelen in de wereld een gelijke opdracht te volbrengen zouden hebben als hun Heer en Meester. Zijn taak en roeping als de Middelaar Gods en der menschen was een gansch eenige, welke Hij met geen sterveling, ook niet met Zijn apostelen deelen kon. Tot de volbrenging daarvan moest en zou Hij geheel alleen gelaten worden, en geheel alleen gelaten moeten worden!

Waar het woordje „gelijkerwijs“ op doelt is op de zending in de wereld! Op de zending in de wereld als zulken, die „van de wereld niet zijn“, vs 14. Gelijkerwijs de Heere Christus als de Gezondene des Vaders van Zichzelf getuigen kon, dat Hij was van boven en niet van beneden (Joh. 8:23), zoo ook kon Hij van Zijn apostelen getuigen, dat zij — als zulken, die het Woord Gods van Hem in geloof hadden aanvaard, dat Woord, hetwelk immers is 't zaad der wedergeboorte — ook van boven waren en niet van beneden. Het woord voor wedergeboorte spreekt nl. in het Grieksch tegelijk van een geboorte van omhoog, door kracht van boven!

En het was die wedergeboorte door het levende en eeuwigblijvende Woord van God, hun aanvankelijke levensvernieuwing daardoor, welke hun positie in de wereld zoo buitengewoon gevaarlijk maakte. Want de wereld verdraagt niet wat van boven komt, maar verzet zich daartegen in vlammeende vijandschap en haat.

Reeds had de Heere Christus in Zijn tafelgesprek tijdens het laatste Pascha Zijn apostelen daarop voorbereid. „Indien de wereld u haat, zoo weet, dat zij Mij eer dan u gehaat heeft. Indien gij van de wereld waart, zoo zou de wereld het hare liefhebben, doch omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld“ (15:18, 19).

Ook hadden zij dien haat der wereld jegens hun

³⁶⁾ G. Gratie, II, 601/602.

³⁷⁾ A. h. w., I pag. 88.

Een kracht der dwaling

Wie vandaag het oor te luisteren legt, moet wel vaak denken aan wat de Apostel schrijft aan de Thessalonicenzen (2, 2:11): God zal hun zenden een kracht der dwaling, een energie, die dwalen doet. Dat is blijkens het verband, een rechtvaardige straf van God over hen, die gewelgd hebben de waarheid te gelooven, die de liefde der waarheid niet hebben aangenomen om zalig te worden. Men geeft de HEERE tot hun straf aan de leugen over.

Zijn er tijden, waarin „alle wind van leer” over de christenheid waait, er zijn ook dagen, waarin de valsche profetie de kracht krijgt van der storm. Wat dan niet vast geworteld is, wordt ontworteld en neergeworpen.

Zoo is het vandaag.

Misschien erger dan ooit te voren.

Misschien!

Want er is in dezen ook niets nieuws onder de zon. Maar er is toch tusschen de ketterij van zegge een halve eeuw terug en thans een belangrijk verschil. Het toen heerschend modernisme trad op in rechtstreeksche bestrijding van de Waarheid Gods. De autoriteit van Gods Woord loochende men openlijk; met alles wat „bovennatuurlijk” was, rekende men af; de wonderen werden uit den bijbel geschrapt; de feitelijke der heilsfeiten werd ontkennd; de vleeschwording des Woords, de Opstanding en Hemelvaart des Heeren werden geloofchend.

Dat is thans anders.

Vandaag krijgt Prof. H. Bavinck gelijk, die eens schreef, dat zelfs de leugen de waarheid hulde moet doen door zich te hullen in haar kleed. Vandaag komt de heterodoxie in het gewaad der orthodoxie; de valsche profetie in den mantel der ware profetie; de vreemde leer in de vermomming van de belijdenis der kerk. Radio en drukpers brengen dat alles van huis tot huis. Een energie, die dwalen doet. Het stormt. En het is vaak als die geweldige gedreven wind van den Pinksterdag.....

Om bang van te worden!

Zullen de menschen, onze menschen den leugengeest, dien God gezonden heeft, onderkennen? Niet meegevoerd worden op de vleugelen van dezen stormwind? Kennen ze onder de vele stemmen de stem van den Goeden Herder, den eigen Herder nog?

De belofte is er: „Ik ken de mijnen en word van de mijnen gekend”, Joh. 10:14. De schapen kennen Zijn stem. „Maar den vreemde zullen ze geenszins volgen, maar ze zullen van hem vluchten, overmits zij de stem des vreemden niet kennen”.

Maar om die stem te kennen, van alle andere stemmen te onderkennen, is het noodig, met die stem vertrouwd te zijn. Een kind kent Moeder's voetstap, omdat het met Moeder dagelijks verkeert. Verkeeren we zoo dagelijks met het Woord Gods? Men heeft wel gezegd, dat het Nederlandsche Christenvolk gaarne theologiseert. Ook dat was eens. Maar meer dan een theologiseerend volk hebben we behoefte aan een bijbelvast volk, dat den Bijbel door en door kent; dat ook de belijdenis van het Woord Gods verstaat en dat met die kennis gewapend terstond de stem van den vreemde onderkent en zich aan dien vreemde niet toevertrouwt.

In dat opzicht is ook onder ons voortgaande bekeering noodig. En als naar Psalm 50 de rechte dienst van God en het ware dankofferen bestaat in het betalen van zijn geloften aan den Allerhoogste, dan mogen onze vaders en moeders maar beginnen in het onderwijzen en het doen onderwijzen van hun kinderen gerechtigheid beoefenen aan eigen huis.

Dan zal het zaad Hem dienen.

En staande blijven ook wanneer de storm van valsche profetie vaart over de aarde: de energie, die dwalen doet.

D. E. C.

we en afvallige kerk is, die de uitgeleide vergadering der geloovigen het felst bestoekt en benauwt.

Waren het niet de Joden steeds weer, die overal de heidenen tegen de apostelen opzetten, en door hun lasterlijke aantijgingen de vervolging tegen hen ontstekende? En heeft de Roomsche kerk anders gehandeld tegenover de Kerken der Reformatie in de 16e eeuw? En de Hervormde kerk tegen de Kerken der Afscheiding in de vorige?

En wat ervaren wijzelf als Vrijgemaakte Kerken van degenen, die ons wilden binden aan hun menselijke vonden en wetten, en ons vanwege onze meerdere gehoorzaamheid aan God dan aan de menschen hebben uitgebannen? Heeft men niet al zijn best gedaan — en gaat daar nog steeds mee door! — om met behulp van de rechterlijke macht ons alle vergadergelegenheid te ontnemen en zoo onzen Kerkdienst onmogelijk te maken? Zijn er niet predikantsgezinnen uit de pastorie gezet op een wijze, waarover de wereld zelfs schande spreekt? En wordt niet soms vandaag aan den dag op leugenschichtige en lasterlijke manier tegen ons geageerd, zóó, dat men het tenslotte zelf geloofd? Wroet men niet in de ingewanden der Kerk op een wijze, waarin alleen de Satan behagen scheppen kan?

Het is hard en uitermate pijnlijk deze bejegening te moeten ervaren; te moeten ervaren van menschen, die zich naar den Naam van Christus noemen. Maar vreeslijker is de schuld, die degenen op zich laden, welke deze dingen doen. En het is troostvol voor de Kerk, als zij weten mag, dat deze bejegening haar wedervaart vanwege haar trouw en gehoorzaamheid aan haar Goddelijke roeping. Want in plaats van zich daardoor uit haar evenwicht te laten brengen en aan het twijfelen aangaande haar zaaksgerechtigheid, mag zij veeleer daarin zien een bewijs, dat zij zich bevindt op den goeden weg. Dat ook aan haar bewaardheid wordt het woord van haar Heer en Koning: de wereld heeft ze gehaat, omdat zij van de wereld niet zijn, gelijk Ik van de wereld niet ben (vs 14). Want van wie is onze Heiland zóó gehaat als van Zijn eigen volk, dat weigerde zich te laten terugroepen van de wijsheid der Ouden tot het eigen Woord van God?!

Dan mag de Kerk temidden van alle aanvechting en bestrijding, ook onder droefheid en leed over de ontrouw en afval der broeders, die eens naast ons stonden, ja ons voorgingen in den strijd der vrijmaking van 's Heeren Kerk, toch rustig en zeker haar weg vervolgen, in de blijde geloofswetenschap, dat daar ligt het gebod van haar Hoofd en Heer: Vader, Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart van den booze (vs 15). De blijde geloofswetenschap ook, dat de Vader Hem altijd hoort. Dat dus haar bewaardheid van den booze van den Vader is gegarandeerd! Een bewaardheid, die zich voltrekt door haar heiliging in de waarheid. Welke heiliging onze Heere Christus eveneens tot inhoud van Zijn Hoogepriesterlijk gebod heeft gemaakt, gelijk we volgende week hopen te zien.

J. GROEN.

KERKELIJK LEVEN

Meester reeds tot openbaring zien komen, b.v. in het gebed der heidensche Gadarenen om als 't-u-blijft hun gebied te verlaten, omdat zij meer waarde hechtten aan hun varkens dan aan Jezus. Maar ook in de dreigende houding der Joden, waar zij — vanwege Zijn getuigenis van Zijn één-zijn met den Vader — de steenen opnamen om Hem te steenigen (10:31).

En waar zij voorbestemd waren om als Zijn getuigen in de wereld uit te gaan, daar konden zij weten, wat daarbij ook hun te wachten stond.

En mochten zij zich nu nog altijd sterk hebben gevoeld, doordat hun Heer en Meester Zelf bij hen was, waar Hij gereed stond Zijn werk hier op aarde te beëindigen om weer te keeren tot den Vader, daar is thans Zijn gebod voor hen om hun bewaardheid in Gods Naam, d.i. Zijn Openbaring, vs 11 en in onzen tekst om hun heiliging in de waarheid.

Let wel, de Heiland bidt nergens, dat Zijn apostelen voor den haat der wereld gespaard mogen blijven. Dat kan eenvoudig niet! Evenmin als Hijzelf bij de trouwe vervulling van Zijn ambtsroeping den haat der wereld kon ontgaan.

En de apostelen hebben dan ook dien haat der wereld op hun heur aan den lijve ondervonden. In gevangenschap en lichaamsfoltering, tot in den marteldood toe. En, o zeker, zij hadden dat alles kunnen ontgaan, wanneer zij n.l. hun roeping ontrouw geworden waren. Wanneer zij voor de dreiging uit den weg waren gegaan: volstrekt niet meer te spreken, noch te leeren in den naam van Jezus (Hand. 4:18). Dan hadden zij hun geloof best voor zichzelf mogen houden, en zou niemand hen een stroobreed in den weg hebben gelegd.

Maar omdat zij zich hun roeping bewust waren, dat zij als getuigen van Jezus Christus van God in de wereld gezonden waren, en zij de dreiging weerstonden met hun: Oordeelt zelf, of het recht is voor God, u, Joodsche Raad, meer gehoor te geven dan God. Want wij kunnen niet laten te spreken van hetgeen wij gehoord en gezien hebben (Hand. 4:19, 20), daarom is de haat der wereld, niet het minst van de kerkelijke wereld, over hen losgebarsten, welke hen ten doode toe heeft vervolgd.

En datzelfde geldt van de Kerk, gebouwd op het fundament van apostelen en profeten. Haar geschiedenis geeft er overvloedig blijk van, dat de wereld haar verdraagt, ja zelfs met gunstbewijzen overlaadt, wanneer zij n.l. haar roeping van de verheerlijking van Gods Naam in de prediking van het volle Woord Gods maar verzaken wil; doch dat de wereld haar op alle manier en met alle kracht tegenstaat en poogt uit te roelen, wanneer zij zich haar roeping bewust blijft en onbeschroomd het Woord Gods verkondigt over heel het leven in al zijn verbanden en verhoudingen.

De geschiedenis der Kerk geeft er bovendien overvloedig blijk van, dat zoo vaak de wereld in de Kerk binnendringt en een geest van synthese zich van haar meester maakt, dat, zoodra de Geest des Heeren de reformatie der Kerk bewerkt, en haar zich aan dien synthesegeest ontworstelen doet, het juist de ontrou-

„Ware” en „valsche kerk”: veranderde betekenis der woorden

We hebben een vorig maal iets gezegd over de betekenis van de (buiten- en) binnenlandsche belijdenisgeschriften met betrekking tot de leer omtrent de kerk.

In aansluiting daaraan zouden we ditmaal iets voorbereidends willen zeggen terzake van de manier, waarop de belijdenisgeschriften spreken van „ware” en „valsche kerk”.

Want dat is noodig.

Het blijkt n.l., dat er velen zijn, die op geen stukken na zich meer kunnen voorstellen wat bedoeld wordt, als door een gereformeerden mond gesproken wordt van „ware” en „valsche kerk”.

Neen, ik denk nu niet aan die synodocratische figuur, die — het verhaal is historisch — onlangs uitvoer tegen een vrijgemaakte, omdat „die vrijgemaakte kerk” dorsten spreken van „ware” en „valsche kerk”; hij meende, dat dat een booze uitvinding was van hen, maar dan zulk eene, waar verder de heele wereld om lachte, en die zóó mal was, dat alleen die afzonderings-wellustelingen het in hun hoofd konden halen, zoo'n in zich zelf reeds onzinnige onderscheiding ook maar te gebruiken, en voor zinvol te houden. Toen de vrijgemaakte hem vroeg: maar geloof jij dan niet aan de onderscheiding van ware en valsche kerk?, was het antwoord: natuurlijk niet. Daarop verzocht de gereformeerde hem, dan eens te lezen zijn eigen belijdenis; daar stond het duidelijk in; en, hij had toch die belijdenis aanvaard? De Belijdenis werd er bij gehaald, en waarlijk, het stond er. Het enige, wat toen nog overbleef van den storm der verwijten was: nu ja, die belijdenis is al zooveel eeuwen oud, daar zijn wij toch zeker niet aan gebonden? U merkt, dat de man wel goed begreep, dat de belijdenis opgesteld werd enkele eeuwen geleden, maar dat het woord: „wij gelooven en belijden” is gedateerd op vandaag. Zou de spreker allicht zich ook van de twaalf artikelen los maken? Die zijn nog veel ouder dan de Nederlandse Geloofsbelijdenis? Om nu maar te zwijgen van de belijdenis van „Athanasius” en wat daar verder volgt.

Over zoo'n geval zwijgen we, al zijn we overtuigd, dat er velen zijn, die min of meer hetzelfde „standpunt” innemen.

Maar graag willen we iets zeggen tot hen, die „er mee zitten”. Ze nemen de belijdenis serieus; hun moeilijkheid begint juist daar, waar ze zich realiseren, dat zij metterdaad ook zólf in het heden zeggen te gelooven en te belijden; ze willen niet met een dollen kop wegloopen, noch met een dwazen kop schamper zeggen: nou ja, dat staat er wel, maar het is al zoo oud, en ik trek me er niets van aan, al heb ik verzeerd, dat ik het heb aangenomen met heel mijn hart. De menschen, die ik bedoel, kunnen het zich niet voorstellen, hoe het nu precies zit. Wat geen wonder is, want je wordt vandaag overstroomd met „interpretaties”.

Hun moeilijkheid ligt meer dan eens in de woorden „waar” en „valsche”. „Valsch” klinkt zoo — valsch, zoo onbroederlijk, en aanmatigend. En, als je uitgaat van de pluriformiteit, wel, dan heb je toch geen recht meer, „een andere kerk” valsch te noemen? Ze zijn dan misschien „meer” of „minder zuiver”, al die kerken en instituten; de één heeft meer dan de andere begrepen van de waarheid of ervan overgehouden. Maar „valsch” kan men toch niet meer zeggen?

Zulke menschen zijn een antwoord waard.

~

Dat antwoord zal geen handigheidje mogen zijn. Er is anders stof voor handigheidjes genoeg, en het kan zijn nut hebben, er even op te wijzen, teneinde valsche vlagvertoon met wat nuchterheid te breken. Men hoort nogal eens zeggen: het zijn die vrijgemaakten, die met dat afschuwelijke wit-zwart-schema werken. Opgestoot door een paar opgewonden Kamper lieden. Op dat punt zijn onze tegenstanders het allemaal eens, van „De Roeper” tot het barthiaansche „In de Waagschaal” toe (waar deze week iemand ongelooflijk dapper..... fantaseert over ons). Neen, maar dan de „synodalen”: daar is de toon liefelijker, daar werkt men niet met het wit-zwart-schema, noch met dat van „waar-valsche”.